

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETESI ÁRA: Felévre — — 6 korona.
Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelenik
minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG ES KIADÓHIVATAL
Budapest, IV. Egyetem-utca 4 sz.

Néhány szó a büntetésről.

Irta: Preszly Lóránd csendőrhadnagy.

I.

Mint a bűnről irt közleményeim első részében* jeleztem, célom volt alkalmat nyújtani a nyomozásokat teljesítő legénységünknek arra, hogy a bűnellméletileg is foglalkozhassék és főként megismerkedhessék, éppen úgy ezen cél vezérel abban is, hogy a büntetéssel — az igazságszolgáltatás s különleges eszközével — közelebről legyen alkalma foglalkozni mindazoknak, kik szívesen követnek engem fejtegetéseim során.

A bűn után közvetlenül azért foglalkozom a büntetéssel, mert e kettő között szükségszerű okozati összefüggés van. A büntetés alapja a bűn, vagyis ez képezi az okot, a büntetés maga már az okozat, az eredmény, vagy a bűn folyománya.

Hogy mi a bűn, miért kell attól óvakodnunk és miért kell azt üldözni, — e kérdésekkel már részletesebben foglalkoztam. — Hogy mi a büntetés, mi a célja, miért kell azt alkalmazni teljes szigorral és következetességgel és miért van a bűn és büntetés között okozati összefüggés, fejtegetéseim során e kérdéseket óhajtom megvilágítani.

Vannak olyan cselekmények, melyeket «rossz»-nak, illetve «bűn»-nek szoktunk nevezni. Ezek nyomait minden ember életében felfedezhetjük, de — természetesen — nem egyenlő mérvben. Erkölcsi oldaláról vizsgálgatva az emberek életét, szemünkbe ötlük, hogy a bűnök ellen küzdeni az emberiség fejlődése érdekében szükséges, mert azok elszaporodása mindenesetben visszaesést idéz elő s. fejlődés, a tökéletesedés terén. Már pedig ez veszélyezteti azt a célt, mely után törekedni s a melyet elérni minden egyes embernek természetszerű földi rendeltetése.

Vannak olyanok, kik a bűnökre csábító ingerrel szemben, azok leküzdésében elég erősek. Vannak azonban olyanok is, kiket csak különböző módon és eszközökkel lehet visszatartani a bűnök elkövetésétől. Sőt van mód arra is, hogy ba már elkövették a bűnt, megtorlásban részesüljenek. Ez a mód, ez a megtorlás nem más, mint maga a büntetés.

A büntetés fogalmának teljes tisztázása érdekében szükségesnek tartom még egy lényeges körülmény tisztázását. Előbb említve lett, hogy mint mindennek a földön, úgy az embernek — mint a legtökéletesebb lénynek — van rendeltetése, van célja, mely után törekszik. Ha kiinduló pontul a vallást vesszük, tudvalévő tény, hogy az Alkotó e célt már a világ megteremtésekor kitűzte az ember elé és felruházta őt mindazon tulajdonokkal, melyek e cél felismerésére és elérésére képesse teszik.

A tapasztalat rövid idő alatt beigazolta azonban azt, hogy egyedül, önerejére utalva az ember életfeladatát meg nem oldhatta és ezért társult s lassanként ugyan, de ez a társulás már inkább képesse tette őt arra, hogy támogatás mellett — a társulás által rendelkezésére nyújtott erővel — könnyebben boldogulhasson és a boldogulása, — mondjuk — érvényesülése útjában fekvő akadályokat leküzdhesse. Ez a társulás, tömörülés előbb néptörzseket képezett, utóbb teljes formát nyerve alkotja az államokat, melyek hivatása nem más, mint a kötelekében levő egyének életének és érvényesülésének megóvása és biztosítása. Az államok tehát ezt a célt szolgálják és e célból alkottattak.

Mi sem természetesebb, mint az, hogy az államoknak hatalmat és jogot kellett adni ahhoz, hogy rendeltetésüknek megfelelhessenek és csak ezek által jutottak abba a helyzetbe, hogy hivatásuknak meg is felelhetek. Ezt a jogot, vagy — nevezzük e néven — ezt a hatalmat maguk a népek adták meg az államoknak, de szükség is volt reá, mert létérdekük tette azt szükségessé, hogy a jog gyakorlására biztosítékot is adjanak. Ez a biztosíték nem más, mint maga a törvény, melynek megsértése büncselekményt képez és megtorlást vár. A törvény tehát egy alap, melyen az államok büntető hatalma nyugszik.

Csendőrségi testületünk sem más, mint az államrendelkezésére álló olyan intézmény, mely éppen a törvényt sértések üldözésére, az állampolgárok személy- és vagyonbiztonságának megóvására és fenntartására van hivatva. Szolgálja az államot, de éppen azok érdekében, kik azt alkották.

A büntetés eredetét a legrégebb időkig visszavezethetjük, az idők során át csak tökéletesbült. A mint egy családban is előfordul, hogy a családtagok által elkö-

* A Csendőrségi Lapok f. évi 2. számában.

Villamos és gőzerőre berendezett gyár távolról nem képes olcsó finom és jó hangszert szállítani, mint **REMÉNYI MIHÁLY**, a Ludovika Akadémián béni hangszerkészítője. Azért ne vásároljon semmiféle hangszert, legyen az hegedő, gordonka, czimbalom, harmonium, harmonika, fa-, rézfúvó-hangszer, húr, stb., míg **Roményi** legújabb képes árjegyzékét át nem olvasta, mely ingyen és bérmentve kúldetik **Budapestről, Király-u. 58.** Külön költségvetés díjtalanul. Kivétel a világ minden részébe nagyban és kicsinyben. Az összes hangszer javítása szakszerűen és olcsón. — Minden hangszerről külön-külön árjegyzék kéréndő.

vetett bűn — mely csak kizárólag a családot érinti — a családfőt bírja fel arra, hogy kérdőrevonást alkalmazzon, éppen úgy teszi ezt az állam is saját gyermekei, állampolgárával szemben. Ezzel mindenesetben a törvény uralmát akarja megvédeni és fenntartani.

Megismerkedve általánosságban a büntetéssel, önkénytelenül előtérbe jön, hogy annak valamely célra kell szolgálnia vagy legalább is eszköznek kell lennie valamely cél elérése érdekében. Ezt ugyan fentebb már sejtetni engedtem, de szándékozom részletesebben is foglalkozni e kérdés bonczolgtatásával.

A büntetés célja körüli vizsgálódások olyan széles mederben mozognak, hogy teljes meghatározást alkotni nem lehet. Egész elméletek fejlődtek ki annak során. Egy bizonyos, hogy a büntetés célját belső okokban kell keresnünk, jöllehet a büntetés gyakorlása külső okot, a törvények megóvását célozza. Nem érdektelen hangsúlyozni, hogy igen sokan a büntetés célját és gyakorlását kapcsolatba hozzák az állam céljaival.

Két elmélet domborodott ki a viták folyamán. Az egyik szerint a büntetés okát a bűncselekményben kell keresni. Ezt úgy kell értelmeznünk, hogy büntetik a bűnöst, mert azt megérdemli, mert arra okot szolgáltatott. Elköveti Z. a Btkv. 251. §-ba ütköző büntetést, büntetik ezért három évig tartó szabadságvesztés büntetéssel, de pusztán és kizárólag azért, mert azt elkövette. E szerint az elmélet szerint az állam kizárólagos jogát gyakorolja, midőn a büntetést kiszabja és végrehajtja. Ez egy államténykedés, melylyel az állam a maga céljait szolgálja.

A másik elmélet szerint a büntetés csupán célszerű eszköz ahhoz, hogy az állam polgárai jólétét biztosítva, azok személyét, jogait, vagyonát stb. megvédje. Mert az állam üdvösnek vélte polgárai vagyonát megvédeni, célszerűnek tartotta pl. a Btkv. 336. §-ba ütköző lopás tettesét öt évig tartó szabadságvesztés büntetéssel sújtani. Ezzel az állam nem kizárólagos jogot gyakorol, hanem ennek látszólagos, de tényleges gyakorlása által tulajdonképpen a „közt” szolgálja.

E két elmélet — első pillanatra — fedi egymást, tulajdonképpen pedig óriási űr tátong közöttük. Bár nem tartozik szorosan ide, mégis megjegyzem, hogy az első szerint a polgárok vannak az államért, a másik szerint pedig az állam van a polgárokért.

Van egy harmadik a talán a legegészségesebb elmélet, mely a büntetés tulajdonképpeni alapját erkölcsi igazságokban keresi. Ez modern, mélyen gondolkodó elmére valló és értékes elmélet, csak egy hibája van, hogy még időelőtti, vagy talán sohasem fog időszerű lenni. Pedig nagyon reánk férne felismerni és keresni embertársaink egyes ténykedéseiben a belső rugókat és igazságokat, de a közömbösség, a nagyfokú rosszakarat — a valljuk be — a tömeg korlátoltsága és felületességé mindig útjában állt a talán fog is még — bosszu ideig — állani ennek.

Nem fogok e három elmélet magyarázatába bocsátkozni, teljesen elégségesnek tartom, hogy ezekről említést tettem, mert ezek nélkül a büntetésről teljes képet nem nyújthattam volna.

A büntetés tehát a jogvédelem és az igazságszolgáltatás eszköze. A büntetést a megsértett jog követeli és éppen ezért mindig jogos és szükséges is. Minden állampolgárnak úgy kell élnie, hogy mások jogait ne sértse s ha mégis megsérti, ha önbatalmulag a jogtalanul mások kárára cselekszik, büntetést érdemel. Szerintem a bűnös önmaga felett mond törvényt, az állam csak megállapítja és alkalmazza a büntetést. A bűnös már előre tudhatja — mert hiszen a büntető törvénykönyvben meg van írva — hogy egyik vagy másik bűncselekményt elkövetve, milyen büntetés vár rá, tehát minden esetben úgyszólván magán viseli tette következményeinek a súlyát.

Fentiekből azt is láthatjuk, hogy a törvényeknek nemes rendeltetésük van. Mindannyian oltalmuk alatt élünk, védelmükre őrt állanak, az ellenséges indulatu cselekedetek üldözése és büntetése által a jóra irányuló cselekvéseinkben segítségünkre vannak, a közjólétet előmozdítják és állandósítják.

A személyismeret megszerzése és gyarapítása.

Irta: Argus.

(Folytatás.)

— Adjon Isten jó napot, urambátyám! — köszönti a próbacsendőr a deresedő gazdát — hát hogy, mint áll a világ, mi ujság?

— Isten bozta az urakat! — köszönti vissza a gazda s mintán a körülötte csaboló kutyát elriasztja, kéznyújtással közeledik a járőr felé és folytatja, hogy ujságot nem igen tud, az idő jó, a termés szépen mutatkozik.

— No! az már igaz, — füzi a próbacsendőr tovább a szót, — az ilyen csinos kis birtokból meglehet élni különösen, ha olyan jól van munkálva, mint ez is; úgy veszem észre, hogy jó mélyen van szántva; aztán meg a mennyire ismerem a veteményt, úgy tartom, hogy az a répa és az az árpa, a melyek mellett eljötünk, mind a kettő a legjobbik fajta.

Közben Kovácsné asszonyom is kikerül a pitvarajtó elébe s a csendőrök szívélyes köszöntését viszonzva, csendes léptekkel közeledik a beszélgetők felé. Sőt a Juliska leányasszony is előkerül. Csak az imént vitt ugyan be egy korsó vizet, de a kíváncsiság nem hagyja nyugodni, tehát kiüríti a korsót és a beszélgetők közelében levő kúthoz sétál másikat meríteni.

Mikor aztán a próbacsendőr hol a terményekre, hol egy-egy szép tyukra vagy más háziállatra tesz egy-egy találó megjegyzést és felemlíti, hogy a sok idegen fajta mellett, a melyeket ő mind ismert, a magyar fajt tartja a legjobbnak, már tessékolni kezdik őket befelé, mer

A legjobb órák,

legszolidabb órák, egyszerűtől a legdrágábbig, úgy készpénz, mint részletfizetésre 10 évi jótállás mellett kaphatók

BRAUSWETTER JÁNOS

művésznél Szegeden.
Javítások 5 évi jótállás mellett.
Aranyozók ingyen!

mint Kovács gazda megjegyzi, az urak nagyon ritka vendégek itt, pedig nem ártana, ha gyakrabban erre néznének.

Ezt már nem lebet hallatlanná tenni és a próbacsendőr, hogy jobban belehozza az öreget a beszélgetésbe, hát mentegetőzni kezd, hogy ekkor meg akkor is errefelé jártak, de nincs idejük mindig Kovács urambátyámékhoz is bejönni; meg aztán olyan csendes ez a tájék, hogy egész évben sem történik itt semmi.

— Csak csendes volt, — igazítja a gazda helyre a próbacsendőrt — míg ezt a Sós Gyurkát ide nem hozta a szél, hogy veszett volna a hazájában a jöttmentje. Ám azóta mindig félünk, hogy ennek vagy annak lába kél!

— Nini! hát itt lakik ez a Sós Gyurka? Hiszen nem itt lakott az, hanem ott a . . . jobbramutatva . . . ejnye, ugyan kinek a tanyáján is no! . . . hirtelen nem jut az eszembe! — kérdez és töpreng egyfolytában a próbacsendőr, pedig azt se tudja, hogy ki fia-lánya az a Sós Gyurka, nem hogy azt tudná, hogy kinek a tanyáján lakott. De nem tudja a járőrvezető se, mert nem siet társát a zavarból kimenteni.

Végre is a gazda segítette ki a próbacsendőrt a zavarból, mondván:

— A Nagy János komáén lakott az, kérem, ott — a próbacsendőr által előbb jelzett irányba mutatva — a z-i határszélen, a Szalkai tanya közelében. De már nem birta túrni a koma a félkézalkárságát, hát kiadta az utját a tavaszon, nehogy még neki is bajt okozzon. Onnan aztán idejött s ott lakik abban a düledező, meszeletlen tanyában ni. Azt hiszem, nem tévedek, ha azt állítom, hogy a Kósák malaczeit is bizonyára ő hajtotta el.

— Ugyan ne zsörtölődj már, még bajt csinálasz magadnak — feddi Kovácsné asszonyom az urát, — a ki már annyira belemelegedett a mondókájába, hogy csak éppen ez a „baj”-jal való gyöngéd figyelmeztetés hozta észre, hogy talán többet is mondott a kelleténél. Hogy tehát elterelje a beszédet más dologra, szorgalmazni kezdte a csendőröket, hogy kerüljenek belől, üljenek le, bizonyosan elfáradtak itt az álldogálásban.

De nem lebetett már ekkor a próbacsendőrt becsalni, ott járt már annak az esze a meszeletlen tanyán és a Nagy János tanyáján a Szalkaiéé közelében. Nem maradt volna tovább egy percze sem Kovács gazdáéknál nyugodtan. Azért, bár szépen megköszönték a megbívást s annak elfogadását egy legközelebbi alkalommal kilátásba helyezve, sürgő dolgukra való hivatkozás mellett, mindenkitől szívélyesen elköszönve, tovább indultak. Indulás előtt azonban nem mulasztotta el a próbacsendőr Kovács gazdát egy pipa dobánynyal megkínálni, de nehogy lekonyeresettnek érezze magát a gazda, kijelentette, hogy ezzel szemben pedig egy néhány szál masinát kér, mert ő otthonfelejtette a magáét.

A próbacsendőr alig várta, hogy a legközelebbi kukoriczátábla mellett eltűnbessenek a tanyabeliek szemei

elől, rögtön megállott és kérdezgetni kezdte járőrvezetőjét, hogy a multkori nyomozáskor voltak-e Sós Gyurkánál? Miután utóbbi nemlegesen válaszolt, azt indítványozta, hogy menjenek el arra a megjelölt tanyára, nézzenek szét, hogy nincsenek-e ott a keresett malaczkok. És ha ott nem volnának, akkor pedig jó lenne elmenni a Szalkai tanya felé is, mert ő a multkor úgy hallotta, hogy az ottani bérlő is olyan gyanusféle ember. Miután a járőrvezetőnek is volt hasonló értesülése a Szalkai tanyán lakó Fekete Márton ellen, hát nagyou jónak találta a tervet s meg is indultak annak végrehajtására.

A Sós Gyurka által lakott tanyán csak pár pillanatra állottak meg, mert az a szegénység, a mi ott uralkodott, annyi idő alatt is áttekinthető volt. Sós Gyurka nem volt otthon, felesége állítása szerint, a tanya tulajdonosnéja szőlőjében dolgozott és csak estére volt bazarvárható. A tanyában egy pár csirkén kívül semmifele más háziállat nem volt. Miután az asszonyt a járőr megjelenése nagy zavarba hozta és ezt a szobában levő kis gyerek erős sivalkodása csak fokozta, az ügyre nézve nem is mondott neki a járőr semmit, hanem köszöntek és tovább mentek. Még pedig a Nagy János tanya felé. A járőrvezető már tudta, hogy merre kell azt keresni, tehát könnyen oda találtak. S ott találták a Sós Gyurka utódát is, egy jóképű időses parasztot, a fészker alatt.

— Jó napot, öregem! — köszönti a próbacsendőr, — ki tanyája ez a nyárfás?

— E bizony a Nagy János gazdáé! — felelte az öreg a köszöntés viszonzása után, — én pedig a tanyás kertésze vagyok: Kiss Bálint a becsületes nevem.

— De hát honnan került kigyelmed ide és mikor? hiszen a multkor még úgy mondta Nagy János gazda, hogy Sós Gyuri a tanyás kertésze.

— Jó multkor lehetett már az, csendőr ur! Mert már harmadik hónapja lakom itt, — világosította fel Kiss Bálint a sohasem kapott értesüléssel dicsekvő próbacsendőrt. — Elkergette őt a gazda, mert nagyon sokszor rossz fát tett a tüzre és kezdte hirbehozni a tanyát, bár kiadta az utját szépen. Azóta ott lakik valahol a szőlők alatt, a Gyöngyösiné-féle tanyán.

— Abban a rozzant viskóban?

— Abbaú ám, mert hirtelenében nem kapott más helyet.

— No hiszen sajnálhatta is ezt a szép portát, mert amott még egy csirkét se igen tarthat.

— De még mennyire sajnálja! A mult hetekben is, hogy erre járt, láttam rajta, hogy sóvárogva tekintget a tanya felé, míg velem beszélgetett ott a bejárónál. Panaszkodott is nagyon, hogy nem tarthat ott semmifele jószágot, nincs egy talpalatnyi legelője sem s emiatt a bárom darab süldőjét is el kellett hajtani ide a Szalkai tanyára a komájáboz, a Fekete Mártonboz.

— Hát ide bajtotta a malaczkokat?

— Igen, ide; azt mondta, hogy itt hagyja őket, míg egy alkalmasabb tanyára talál. Szép süldők voltak, nem

is tudom, hol vette őket. — vélekedik az öreg — mert mikor innen elment, még csak egy tyukja sem volt. Sőt — a mint a szomszédok mondják — igen nagy szegénységben élt mindig; míg ittlakott, hol egyikhez, hol másikhoz fordult egyért-másért.

— És kisegítették?

— Ki ám, mert — tetszik tudni — olyan szóbanforgó ember volt az és tartottak tőle, hogy ha megbaragítják, hát kárt okoz. Pedig bizony nem igen érdemelte meg, mert úgy vettem észre, hogy háládatlan ember. Akkor is, hogy itt járt, míg ő velem beszélgett, a süldők bementek a szomszéd krumpliföldjére a még ő haragudott, káromkodott, mikor a szomszéd kutyával zavartatta ki a malaczeit. Szidta és mindennek elmondta ezt a becsületes embert, pedig annak idején ez segítette őket legtöbbször.

— Hja! ilyen a világ! — szakítja félbe a próbacsendőr a bőbeszédű öregot, — jótettért mindig rosszal fizet. Hanem mi már megyünk tovább, hát Isten vele, öregem. — És mentek is egyenesen a szomszédhoz át, hogy megkérdezzék az említett multkori eset felől és hogy a süldők felől is tudakozódjanak tőle. Mert már ekkor bizonyosra vették, hogy ezek csak a keresett süldők lehetnek. A szomszéd csakugyan megerősítette a Kiss Bálint által mondottakat és hozzátette, hogy a süldők még Feketénél vannak. Könnyű megismerni őket, mert a Feketéé feketék, ezek pedig szökek.

A járőr ezekután a Szalkai tanya felé indult s a járőrvezető elővéve jegyzékönyvecskáját, bejegyezte a két tanu nevét a keresett süldőkről szóló jegyzetei alá.

A Szalkai tanya közelében csakugyan ott találták a három szöke süldőt a többi közt, egy suhancz által örízve, a ki a járőr kérdésére megmondta, hogy azokat egy idegen ember, a gazdája komája hajtotta hozzájuk. A járőrvezető jegyzetei szerint hasított fülü volt mind a három s egynek el volt szakadva a farka. Ennek a leírásnak megfelelt a három szöke süldő. Tehát jó nyomon jártak.

Fekete Márton a tanya előtt fogadta a járőrt. Olyan sunyi kinézésű ember volt ez a Fekete és nagyon nehezen lehetett belőle kivájni a szót. Látszott rajta, hogy nem igen örül a találkozásnak. Sós Gyurkát, mint állította, csak úgy látásból ismeri, de nem igen közlekedett vele. A sertésekre nézve megjegyezte, hogy úgy szedte-vette őket össze, egyik-másik vásáron.

— Mutassa meg hát annak a három szöke süldőnek a járulatát! — szólította fel a járőrvezető. — Azonnal! — felelte Fekete és a lakásba sietett. De csakhamar káromkodva jött ki és szidta feleségét, azt a rendetlen asszonyt, hogy elhánysa a járulatokat egymástól és most nem találja. Most már meg nem mutathatja a járulatokat, míg az asszony haza nem jön a városból, a mi pedig csak úgy estefelé lesz. Hát várják meg az urak, ha akarják és idejük van.

— Hohoe csürje-csavarja a dolgot Fekete, hiszen tudjuk mi már, hogy Sós Gyurka hajtotta ide a szöke

süldőket; látták többen, mikor ide hajtotta, de megmondta már ez a suhancz is, a ki örzi őket.

— No hát ő hajtotta — felelte Fekete daczosan, — hát mit kérdezik az urak, ha tudják. Nekem azt mondta, hogy vette őket és csak azért hajtotta ide, mert a bolmost lakik, ott nincs legelője. Ha tudtam volna, hogy rossz uton jutott hozzá, nem engedtem volna, hogy itt hagyja.

Sőt, hogy a gyanut mindenképpen eloszlassa, még a kanászát is átengedte a süldők elhajtására.

Természetes, hogy ezekután Sós Gyurka csak beismerő vallomást tehetett és tett is. És így a járőr egy eredménnyel gazdagabban vonult be. S bár az ősparancsnok ezt «a vak is talál patkót» elve alapján csak a véletlennek tulajdonította, mégis bátran állíthatjuk, hogy eme véletlen előidézésben a próbacsendőr ügyességének és társalgási modorának nagy része volt. Szívélyes, rokonszenves társalgással szinte önkénytelen nyilatkozatokra készítette az egyéneket s úgyszólván röptében fogta el azoknak egyes hasznavehető megjegyzéseit. S anélkül, hogy a szóbanforgó tárgy iránt kíváncsinak látszott volna, úgy tudta folytatni és irányítani a társalgást, hogy amazok észre se vették, hogy mily előnyös adatokat szolgáltatott egy bűncselekmény kiderítéséhez. Pedig, a mennyire ismerjük a népet, bizonyos, hogy ha egyenes kérdéssel fordultak volna e tárgyban az említett egyénekhez, nemleges vagy kitérő választ kaptak volna, de így — mint teljesen érdektelennek látszó egyének előtt — egészen bizalmasan beszéltek. S emellett a járőrnek még az a nem várt eredménye is meg volt, hogy megismert két, a közbiztonságra ártalmas egyént és megnyerte a bizalmát a károsnak és néhány más egyénnek, a miáltal személyismerete előnyösen gyarapodott. (Vége köv.)

Pick.

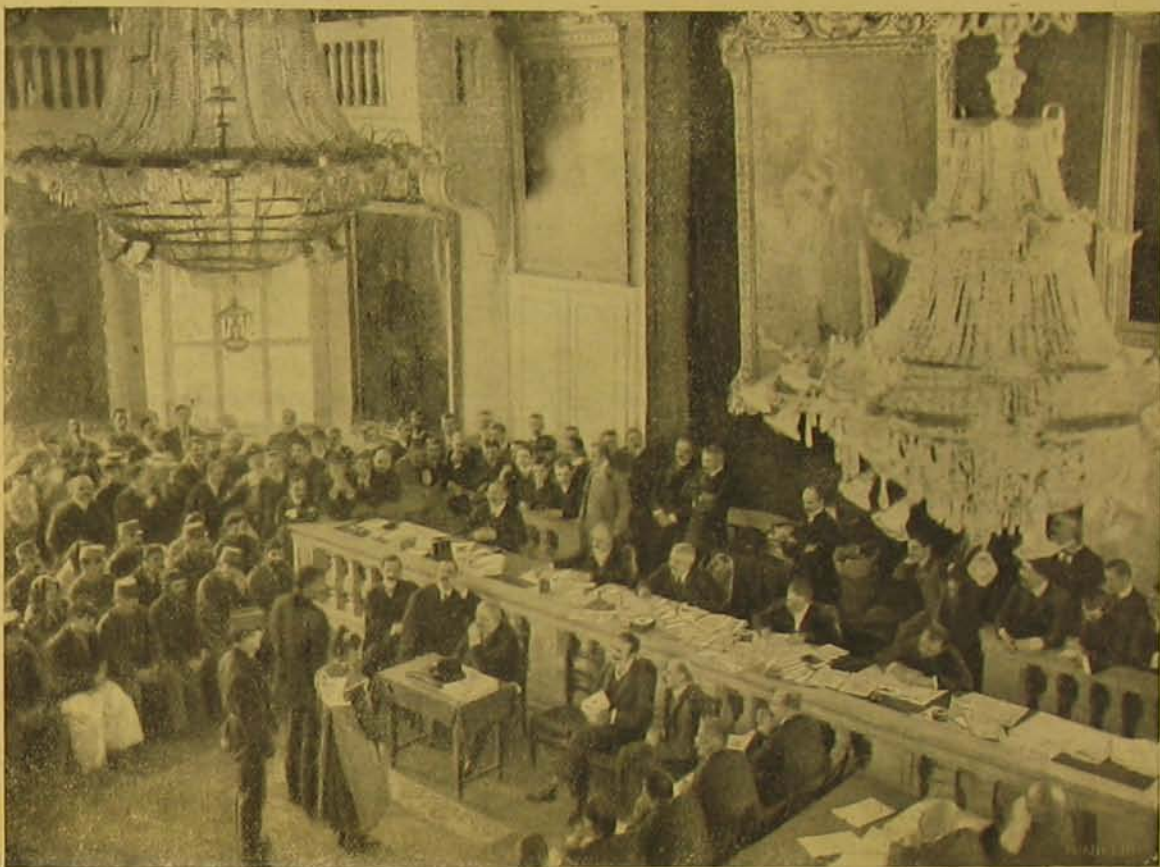
(Kriminalisztikai tanulmány egy vadászebről.)

Irta: Dr. Zsilinszky Lajos.

A kutya rendkívüli tanulmányosságánál, kipróbált hűségénél és nagy alkalmazkodó képességénél fogva méltán képezi általános közfigyelem tárgyát mindenütt az egész világban. Nincs tehát mit esodálkoznunk mindenütt, hogy használhatósága a csendőrség és a rendőrség figyelmét is magára vonta. S hogy méltán érdemel figyelmet a kutya, mint a bűncselekmények után nyomozók megbízható segítőtársa, azt miként alább látni fogjuk, több példán igazolja.

Nem lévén azonban szándékunk csupán egy száraz példátartat fel hozni állításunk bizonyítására, általánosságban is kívánunk egyet-mást elmondani a kutyáról, annak uevéről, fajairól és használhatóságáról s ebben az általánosságban is lehetőleg újat igyekszünk nyújtani.

Eb vagy kutya mindegy, így szokták mondani. Pedig ez nem igaz. Eb alatt — szerintem — valami finomabb, képzettebb, nemesebb állatot kell értenünk; míg a kutya önművelés csak a közönségesebbekre használható. Eb például a kiháló félben levő orosz-agár, továbbá a nálunk is honos agárfaj, általában minden agárfaj. E nevezetre tarthat igényt a bernáthegyi, az ujfundlandi, a tacskó, az uszkár, a vizsla, a kopó, a dogg, a foxterrier, az ölel stb., szóval a tiszta fajú kutya mind. Ellenben a kutya — és pedig mondjuk ki ez

A dánosí rablógylkosok a törvény előtt.

sebb megkülönböztetés okáért, hogy csak kutya — a ház- és nyájőrök összes faja (kuvssz, komondor stb.), valamint a pinszi, lodri, puli és más általános elnevezések alá bjtatott kutyaféle.

Az ob és kutya tehát első sorban is faj, illetve vér szerint különböz. De különböznek az ebek és kutyák természet, használhatóság, illetve alkalmazás szerint is.

Az agár természete például olyan, hogy nem szereti a vizet sem bevonni, sem meguszni, sem semmiféle alakban. Azt se szereti, ha mosdadják. Inkább tejjel-és hússal él, de nem igen iszik vizet.

S tényleg erőteljes táplálékkal nevelhető csak felhasználhatóvá; a vizitalra való szoktatás felfujja s így speciális feladata teljesítésére alkalmatlanná teszi. És nem is uszik az agár. Ellenben a vizsla, az uszkár, a foxterrier stb. a vizon is használható. Az öleb kevés levegővel, illetve rossz szobai levegővel is beéri, ellenben a többi ebek mind örülnek, ha minél többet lehetnek szabad levegőn. A kuvssz és komondor, valamint a házőrök legtöbbször, bármily kosztal is beéri; de nem így a finomabb és nemesebb ebek.

A kutya hasznáról szólva, mindenekelőtt azt óhajtom konstatálni, hogy a merre csak ember lakik a földrőn, a kutyát már rég házi állatává tevő mindentitt, hogy hasznát vegye, illetőleg kihasználja. De nem lévén szabály kivétel nélkül, ki kell jelentenem, hogy például Brook hollandiai városkában nem így áll a dolog. Ott ugyanis soha nem tartott s manap sem tart kutyát senki. Nem pedig azért, hogy tiszta maradjon a város. Ugyanezen okból nem szabad ebben a városban semmiféle házi állatot tartani; sőt kocsizva, szánkázva vagy lovagolva sem szabad átutazni vagy áthaladni rajta. Így írják ezt legalább a tudományos könyvek.

Egyiptomban, Chinában, Új-Guineában és Afrika több

tartományában specialiter azért tartják a kutyákat, hogy megegyék husukat. Úgy hízalják őket némely vidékeken mint nálunk a sertést. És hogy az ottanink jobban kedvelik a kutyapörköltet, meg a rántott ebbordát, mint mi pl. a hurkát és kolbászt, ez kitűnik abból, hogy egy-egy jól kihizlalt kutyáért rendszeren egy-egy rabszolgát adnak cserébe. (Néha még kettőt is.)

Kamtsatkában, Grönlandban s a Hudson-tartományokban leginkább arra használják a szelindek fajhoz tartozó ebeket, hogy szánkóba fogják.

Hollandiában, továbbá Németország, Csehország, Bajorország és Ausztria igen sok városában — magában Bécsben is — taligába fogják a kutyákat és teherhordásra (leginkább tejszállításra) használják. Két-három erősebb kutya néha 5—6 métermázsányi terhet is szállít.

Boneztani kísérleteknél is leginkább kutyákat használnak — nyulakon kívül — tanulmányi áldozatul, illetve a tudomány némely tétele igazságának demonstrálására.

Kairóban, Konstantinápolyban és általában az arabok és törökök által lakott vidékeken leginkább azért tartják a kutyákat, hogy a közhelyek tisztátalanságait megszüntessék velük, t. i. a lakosság által az utcákra és terokra kidobott székelt mindenféle dögöt, csontot, szemetet s egyéb piszkot megetessék, illetőleg megtisztítsák általuk. (Dacára azonban e nemes intencióknak máig sem sikerült nekik még csak tőrhetőnek mondható köztisztvisági állapotokat sem teremteniök.)

Némely vidéken emberi betegségeket gyógyításra is használják a kutyákat. A köszvényt például azszal gyógyítják, hogy megnyalják a kutya által a fájó tagokat. A mint azonban a kutya magába szívta a köszvényt, azonnal megdöglik, miként a kis meél, ha fulánkját elveszté.

Csuzi, náthát és influenzát is gyógyítanak kutyák által, még pedig úgy, hogy ezt a beteg, illetve a beteg testrészt mellé fektetik. Bőrének valami csodálatos kibuzó, illetőleg magabaszívó ereje van. A braziliai kutyákról legalább ezt állítják a tudósok.

A bavas Alpeseken az eltévedt utasok felkeresésének és utbaigazításának egyetlen biztos eszköze a bernáthegyi kutya. Szinpadi állatelőadások leggyakoribb szereplője szintén a kutya.

Mindez — úgy vélem — eléggé fényes bizonyítéka a kutya tanulékonyságának, idomíthatóságának és használhatóságának.

De használható a kutya még akkor is, a mikor már nincsen, vagyis még kimulása után is, a mennyiben bőre kitűnő pergament, szőre labdát, matrác és vánkostöltéseket szolgáltat, míg inai jó hurt adnak. Zsirja pedig valóságos különlegességszámba megy.

Nem bagyhatom említés nélkül a kutyának még azt a különlegességét sem, hogy csontja, ha megsérül, vagy eltörlik is, bámulatos gyorsan behegged és összeáll ismét. Innen a közmondás, hogy «ebcsont beforr.»

Az előadottakból láthatjuk, hogy mily sokféleképp lehet hasznát venni a kutyának. Nem csoda tehát, ha arra is rájöttek az emberek, hogy a kutya a bűncselekmény után nyomozó egyének szolgálatában is kitűnő eredménnyel használható. Mert néha valóban egy-egy detektívet helyettesít. Különösen gyilkosságok és oly lopások felderítésénél bizonyult a kutya alkalmazása eredményesnek, a melyben szennyes állapotban való fehérmű, használatban lenni szokott felsőruha, avagy husnemű képezte a cselekmény bűnjelét. Mert ilyen esetekben érvényesülhet leginkább finom szaglóképesége, mint a nyomozásnak egyik csalhatatlan eszköze oly egyén kezében, a ki a kutyával bánti tud.

Elmondok erre vonatkozólag másfél évtizedet meghaladott szolgabírói és rendőrkapitányi pályám ideje alatt praxisomban előfordult két érdekes esetet. Mind a két eset Boszniában történt, a hol 8 évig szolgabírászkodtam s vezettem a bűnügyi nyomozásokat.

Valami tíz éve annak, hogy egy jómódu földmives családot, a melynek csinnal berendezett több szobás lakása a falon kívül egy dombtetőn elterülő s védelmi szempontból magas palánkkal bekerített kertben állott, bajnalban meggyilkolva talált az éjjeli szolgálatból hazatérő lovas csendőrzárőr, a mely rendszeren, minden arra felé vezető szolgálati útjában be szokott térni a kis majorba (így bívták általában a kis gazdaságot) a szívjóságáról és vendégszeretetéről általában előnyösen ismert gazdához egy-két jó szóra. Így tett egy zárőr ezuttal is. Most azonban nem fogadta a zárőrt senki, noha máskor ilyen idő tájban — hajnali négy óra volt angusztnsban, — már rég fenn volt és foglalkozott úgy a cseléd, mint a szorgalmas család minden egyes tagja, ki istállóban, ki udvaron, ki kertben, ki konyhán.

A szokatlan csend gyanakodókká tette a csendőröket s kutatni kezdtek azonnal a cseléd, a családtagok, meg a jószág után. A lakás ajtóit zártan, ablakait lefüggönyözten találták. Az istállóban a tehén megfélemlenül állott; a fiatal marhaállomány az akolban volt s bógótt a szomjúság miatt; az olban néhány malacz sívított keservesen; a házi szárnyasok pedig a kamara előtt voltak összegyűlve s kódácsolva és hápogva vártak a megszokott reggeli magadagra. Mindez azt a feltevést látszott bizonyítani, hogy gazd-uramék nincsenek otthon.

A csendőr azonban nem azért csendőr, hogy a látszatnak felüljön. Hamem azért, hogy nyomozza és meg tudja a valót. Hozzá is fogott ehhez a két lovas vitéz legott, még pedig, hogy mindenüvé bejuthasson, gyalog. Lovát ki ki a kutágashoz kötö.

Alig vizsgáldtak néhány rövid perczig, már tisztában voltak azzal, hogy itt bűntény, még pedig rablógyilkosság követtetett el. Félrelebbentén ugyanis a félig nyitott konyhablak függönyét s benézvén a konyhába, annak téglalap-alapján vászonrubával betömött szájjal, hanyatt fekvő holtan találták a gazda egyetlen cselédjét, egy 13—14 évesnek látszó leánykát.

A konyhába bemásztak az ablakon; aztán a nyitott ajtón át a hálószobába mentek be. Ebben még borzalmasabb látvány tárult elbők. Meggyilkoltan hevert az ágyon s a padozaton az egész család: apa, anya és két kis gyermek. Ugy ebben, mint a másik szobában is feldulástól származhatott szokatlan rendetlenséget találtak.

Tisztában lévén a helyszíni vizsgálódás folytán a bűntényről, az egyik csendőr azonnal jelentést tett a falu előljáróságánál s két előljárósági tagot tanuként azonnal kivezetett a helyszínre; a másik csendőr ez alatt künn vigyázott a helyszíni állapotra.

Mire társa az emberekkel megjött, ezekre bízták a ház-őrzést meg a jószág megetetését és megitatását; maguk a csendőrök pedig, a kik több mint 36 órát voltak egyhuzamban szolgálatban s étel és abrak híján is voltak, lóra ültek s gyorsan távoztak a helyszíntől 8 kilométernyire fekvő állomásukra. Útközben találtak engem, a ki a járás szolgabírája voltam s székbelyemről, a mely azonos volt a csendőr-őrs állomásával, éppen vadászni indultam volt vizslám (Pick) kíséretében s már egy órányi távolságban voltam városomtól. Sebteben elmondták jelentésüket s aztán — rendeletre — visszatértek velem a büntett színhelyére. Vizslám mindenütt nyomomban tipegett.

Vizsgálódtunk, gondolkoztunk, tanácskoztunk, jártunk, keltünk jó fél órán át a ház körül, meg a kertben. Nyomot akartam találni, de az sehogys sem sikerült. Pick azonban, a mely csakhamar megérteni látszott a dolgot, egyszer csak kívül kerül valahogy a kerítésen s neki megy a kert egyik hosszúsági oldalán elterülő nádas pocsolyának. Figyelmes lettem rá s megálltam a kerítésnél. A csendőröket csendre intettem, vizslámnak pedig némán intettem, hogy csak menjen be, szaladgálja össze azt a kátyut.

Nem telt bele öt percz s olyanképpen kezdett ugatni, mint mikor vadat pillant meg. Erre azonnal tisztában voltam azzal, hogy a izsola talált valamit. Aztán szűkölni és csaholni kezdett. Megvan — gondolám — a tettes és felmászva a palánkra egy fűzfa mellett, annak ágaiba kapaszkodtam és igyekeztem magamat megmutatni Picknek, hogy kitartást öntsek bele. Sikerült.

Az eb most már támadni kezdte — valószínűleg megijednek látszó áldozatát — gondolám — s neki-neki ugrott a viznek.

A csendőröket átmásztattam a palánkon, beküldtem a lucskos kátyunba, de nem bírtak eljutni Pickig, annyira süppedt alattuk a talaj.

Beküldtem hát az egyiket néhány időközben megjelent falubelivel a gazdasági udvarba s fatörzseket, gerendákat, deszkákat hozattam velük.

A másik csendőr «készen» tartott fegyverrel állott ez alatt azon fűzfánál, a melyről én — mert már a palánkon nem bírtam tovább állani — egyrészt hangosan osztogattam rendelkezéseimet az embereknek, másrészt kitartásra ösztönöztem Picket.

S ez csakugyan kitartott egész a döntő pillanatig, t. i. addig, a míg a csendőrök bebatolhattak a nád közé és kihúzták onnan a rablógyilkost.

Mert hogy az volt az illető, azt tagadni meg sem kísérelte, sőt igen töredelmesen bevallott mindent.

Csaknem két óra hosszáig tartott Pickem strázsája, de nem volt eredménytelen. Felsőbbségi elismerésen kívül jó hírnévhez juttatta gazdáját. A rablógyilkost pedig felévig tartó vizsgálati fogság után felakasztották.

Másik esetem a következő volt:

Egy kis város (Drina-parti határállomás) külterületén épült katonai laktanya mellett lakó kantinos panaszolta nálam, a kit néhány hét előtt helyezett oda a kormányzó-ság, hogy zárt padlásáról két sonkát, féloldal szalonnát és több más húsneműt ismeretlen tettes a múlt éjjel ellopott. Gyanuját kifejezni senki ellen sem merete. Gyáva volt és attól félt, hogy elveszti a kantint, ha valakit meggyanúsít.

Tekintettel arra, hogy tudtam, miszerint — pláne este — ritkán kerül a kantinba polgárember, valószínűnek tartottam, hogy a tolvajok többen lehettek s hogy katonák voltak.

Kimentem hát a helyszínére mindjárt. Pick is velem jött.

A dánosi gyilkosság három fővádlottja: Lakatos Kuna, Balog Tuta, Stojka Bajka.

(Az első sorban fogházőrök közt elhelyezve.)

Megvizsgáltam a padlást, a feljárt, a lakatot, a ház tuját és még a kantin háta mögött vigan folydogáló patakat is.

A vizsla mindenüvé követett. Aztán körök köre lépve haladtam a vízben csendesen vizsgálódva a katonai lak-tanya felé. Pick ekkor is nyomomban haladt.

Egyszer csak elvakkantja magát az én Pickem. Hátra nézek, hát látom, hogy egy mázsányi nagy kő mellett jár-kál és szaglálódik idegesen, majd meg-megállt, ismét vakkant egyet-egyét, csóválja a farkát s rám néz néha-néha.

Itt valaminek lennie kell — gondolám. Bekiálték a kantino-sért s aztán az ő és hetese segítségével, mely utóbbit én vettem volt gyanuba és kihallgatás alá a lopás miatt, elhengerítettük a nagy követ és ime csodák-csodája két szép sonka viritott ki alóla.

Vizslám szimatja tehát újlag nem csalt s a nyomozat eredménye ismét fényes volt.

A sonkát átadtam a kantosnak, de előbb jól össze-vissza szagoltattam Pickkel, miközben szépen megsimogattam őt. Aztán a laktanyába siettem. Ott éppen ebédet tálaltak a konyhában, déli fél tizenkét óra volt. Egy főhadnagyot találtam a század iroda helyiségében. Csak egy egyetlen századból álló különítmény, mintegy 120 baka képezte ama városka összes katonaságát. Azonnal tudattam vele jövetelem czélját, valamint vizslám jelenlétének szükségességét is, és felkértem őt, hogy hívja egybe azonnal az egész századot a folyosóra.

A mint két sorjában felállt a legénység s az őrmester azt jelentette, hogy egy ember hiányzik, rögtön gyanakodni kezdtem, hogy legalább is bűnrészes a hiányzó.

Társait úgy véltem leggyorsabban és legbiztosabban ki-nyomozhatni, hogy az első sorban álló legénységet két lépésnyire előléptettem s aztán «hátra arcz»-ot csináltattam velök, úgy, hogy a két sor katona szemközt állt egymással.

Tapasztalásból tudván, mint volt katonatiszt, hogy az a katona, a kinek valami rejtegetni valója, például tisztátalan gombja, szétrepedt nadrágja vagy piszkos kravátlja van, mindig a második sorba, az úgynevezett «zweites Glied»-be szokott állni minden vizsgálás alkalmával még ha egyébként az első sorban van is a rendes helye: úgy gondoltam, hogy a tolvaj is inkább szegődik a «zweites Glied»-be, mint az első sorba, inkább képp oly hirtelen és váratlan vizitálásnál, mint az volt.

Ez okból hát a «zweites Glied»-en kezdtem el a nyomozást. Kijelentettem előbb, hogy a ki a kantino-szt a mult éjjel meglopta, azonnal jelentkezék s ez esetben nem kap büntetést.

Erre azonban senki sem jelentkezett. De észrevettem, hogy abban a bizonyos «zweites Glied»-ben a bal szárnyon meg-lehetősen fészkelődik egy baka.

A nyomozást a jobb szárnyon kezdtem s gyanakodtam minden gyávább arczkifejezést mutató katonával szemben. Nagyobb hatás kedvéért vagy hármat ki is állítottam a sorból. Nyenkor a vizslámra néztem egyszer-egyszer s ő is rám bámult, mintha azt akarta volna mondani, hogy érti a csiziót.

Mikor az általam legerősebben gyanuba vett balszárnyú bakához értem s ráivaltam, hogy miért zsiros az ujjasa, elpirult nagy hirtelen mint a paprika s alig tudta kimondani a két szót, hogy nem tudom.

Előléptettem azt is és alapos vizsgálatot tartottam rajta. Karjait a feje felé emeltem vele, hogy jobban körülnéz-hessem a ficzkót. Alig hogy ez megtörtént, a kutyám parancsom nélkül felugrott a baka mellére. Majd eldőlt a szegény gyerek meglepetésében. Az orrát beleitvén a baka bal hóna alá, nyafogni kezdett a vizsla és rám nézett. Derék dolgot végzett ismét, megfogta a soukatolvajt.

Kivallotta ugyanis a nagy vitéz azonnal, hogy ő lopta a sonkát s a bal hóna alá dugva hurczolta egy darabig, mig-nem arra határozta magát, hogy egy nagy kő alá a patak-ban rejti el. Büntársát is kivallotta. A század susztere volt ez. Az ember t. i., a ki távol volt az általam tartott vizsgálattól. Rögtön őrjárat ment érte és elhozta ezt is.

A szalonnát azonban nem tudtam előkeríteni. Azt mon-dták a bakák, hogy eladták s a kapott pénzt olitták. No de ez nem volt döntő körülmény.

E nélkül is egy-egy évi fogságot és egy-egy évi után-szolgalatot kapott a két baka a kantino-s meglopásáért.

Vizslámnak köszönheték az öt-öt évi katonáskodást.

Jó tehát ebet tartani az őrsön, mint a főntebbiekből lát-juk s nem kell sajnálni a fáradságot, a melybe az kerül, mert nagyon szép eredményekhez vezet ez s még sohasem bánta meg senki, hogy kutyát tautított valamire. Mert az eb még akkor is hasznos, ha egyebet sem tesz, csak — ugat.

KÉPEINKHEZ.

A dánosi eset főtárgyalása.

Az ország, sőt az egész művelt világ feszült érdeklődése mellett folyik a dánosi bestiális rablógyilkosság ügyében az esküdtbírószági főtárgyalás.

Ez alkalomból mutatjuk be mai képeinket, melyek egy-egy ott látjuk középen Rónay Kamill törvényszéki elnököt, tőle jobbra Kiss és balra K. Nagy Sándor szavazóbírókat, Kiss bírótól jobbra pedig dr. Gaal Jenő kir. ügyészt. Az egyik kép azt a jelenetet ábrázolja, midőn a mentőtanúként fellépő Ruffalek egyike, Lakatos Róza koronatanúval szembeállítva lesz.

HIREK.

Gyászhir. Kovács Ferencz. VI. számú csendőr kerületbeli címzetes őrmester, bicskei őrsparancsnok, április hó 26-án Budapesten, a Szent Rókusáról nevezett kórházban, hol súlyos bajával orvosi műtét alá vetette magát, meghalt. Temetése a cs. és kir. 17. számú helyőrségi kórházból a farsáreti katonai temetőbe, az elhunyt szárnyparancsnoka, Sigmond Lázár százados, számos fővárosi csendőrtiszt és a budapesti csendőr altiszt kar részvételével, megfelelő katonai pompával április 28-án ment végbe. Az elhunyt derék altiszt ravatalára a megboldogult özvegyén és 3 árváján kívül, a székesfehérvári kerület tiszti és altiszti kara, ugyesintén a budapesti csendőr altiszti kar is díszes koszorút helyezett.

Ellenszegülés. A mosonmegyei Kisbodog községben április 27 én megtartott bucsun szolgálatot teljesített Horváth István VII. őrzvezető Sárdi József csendőr és Horváth József próbacsendőrből állott járőrnek egy táncmulatságon résztvevő nagyobb csoport ellenszegült. A járőr az ellenszegülőkkel szemben lö- és szurony fegyvert kényszerült használni, a minek következtében 1 ember a helyszínen meghalt, 10—11 egyén pedig többé-kevésbé súlyosan megsebesült. A vizsgálat megindított.

KÜLÖNFÉLÉK

A kecsketartás hasznáról. A legtöbb gazda sajnos nem tekinti a kecskét haszonállatnak, pedig ha tekintetbe vesszük, hogy a takarmányozásban való igénytelenségével szemben teje mily értékes, akár mint gyermeketejet, vagy gyógyetejet tekintjük, feltétlenül el kell itélnünk kisgazdáinknál a kecske tenyésztésétől való idegenkedést. A kecskék tartása igen kevésbe kerül. Megelégszenek a legegyszerűbb állal a legsilányabb legelővel is. Tejük pedig nemcsak nagyobb tápláléértéssel bír, mint a tehéntej, hanem annál sokkal egészségesebb is. Győződjék meg mindenki arról, hogy a kecsketej tényleg táplálóbb és egészségesebb, mint a tehéntej. Hogy táplálóbb, azt nemcsak a vegyi elemzés, de a német és francia orvosok sok évi gyakorlata is bizonyítja, kik azt kis gyermekeknek, tudóbajosoknak, betegeknek mint kitűnő és erősítő gyógyetejet rendelik. Hogy egészségesebb, azt az a tény igazolja legjobban, hogy a kecskéknél a tuberkulózis (tűdővész) a legritkább esetekben fordul elő, míg különösen a nyugati származású marhafajták csaknem teljesen inficiálva vannak tuberkulózissal. Már pedig okosabb dolog egy egészséges állat tejével táplálni gyermekeinket, ha az csak egy

egészséges kecske is, mint egy beteg állat tejével, ha az mindjárt egy hét métermázsás simmenthali tehén is. Veszekedjenek a tudosok azon, hogy a tuberkulózis tehén teje vagy hús fertőző lehet-e vagy nem? Mi, gyermekeink, a jövő nemzedék érdekében forduljunk a kecsketej felé azzal a figyelemmel, a melyet az megérdemel. Meg vagyunk győződve arról, hogy figyelmünk megozza a maga jutalmát. Kis gyermekeinknek a kecsketejnél jobb tejet nem adhatunk s ha azt még zablisszal is erősítjük, akkor a gyermekek fejlődése ugyan csontokban, mint a testben fokozottabb lesz, sőt különösen leánygyermekeknel szép alakot is ad. Ezek a tények a kecsketej élvezésének oly következményei, a melyeket megczáfolni nem lehet.

Régi törvények. Angliában több 5—6 száz év előtt alkotott törvény mai napig is érvényes s néha alkalmazták is. Így például ezelőtt néhány léttel Bungorban egy kéményseprőt hirtőntbe vetettek, mivel pisztolyt hordott magával. Már pedig egy III. Edvárd király uralkodása alatt alkotott törvény az engedély nélküli fegyverhordást megtiltja, mert ez — így mondja a törvény — a közönséget nyugtalanítja.

A newyorki üvegkereskedők öröme. A newyorki üvegkereskedők egyesülete legutóbb tartott ülésén megállapította annak a kárnak nagyságát, a melyet a kávéházak és vendéglők szenvednek a véletlenül vagy szándékosan összetört üvegneműk elvesztése révén. Szinte hihetetlen számok jelzik azt a kárt, a melyet jókedvű vendégek vagy a személyzet ügyetlensége okoz. A Newyorkban levő mintegy 24,000 kávéház és étterem ilyen módon előálló kárát évenként körülbelül 18—20 millió koronára teszik és ebben az összegben csupán a közönséges ivópoharak, palaczkok és tányérfélek vannak felvéve, míg az értékesebb üvegneműek, mint például lámpák, tükrök stb. már külön csoportban szerepelnek. Az egyes elsőrangú éttermek és kávéházak károsodása ezen a réven majdnem kivétel nélkül meghaladja az évi 20—25 ezer koronát. Az éttermek és kávéházak tulajdonosai a szándékoság nélkül összetört üvegfélékért és tányéreneműekért korántsem követelnek kártérítést, mert az így keletkező károsodást már eleve beszámítják a nyereség- és veszteségszámla tételei közé. Az összetörés folytán kárba vesztett üvegneműek legnagyobb részét a whisky- és a söröspoharak képezik, szorgalmas statisztikusok számításai pedig azt is megállapították, hogy Newyorkban évenként összetört üvegcserépek egy halomba rakva, a newyorki városbáz hatalmas méreteit is meghaladnák. Az üvegkereskedők állítása szerint a törésen kívül jelentékeny mennyiségű üvegnemű megveszendőbe a különböző nemzetiségű «emlékgyűjtők» gyűjtő szenvedélye révén is, a kiket vagy a pohár csinos vagy különös alakja, vagy pedig a használat különös alkalma ejt meg és ezért poharukat emlék gyanánt titokban magukkal viszik.

Szerkesztői üzenetek.

Névtelen levelekre, továbbá a szolgálattal kapcsolatos kérdésekre a szerkesztőség nem válaszol.

K. J. I. Rendkívüli esetheként előfordul, hogy a katonai hatalom hatáskörét az országban vagy egyes részeiben a legnagyobb mértékben kiterjesztik: ezt nevezik ostromállapotnak. Ilyenkor beállhat az is, hogy a polgári bíróságok munkáját felfüggesztik s a lakosokat is a katonai bíróságoknak vetik alá. Ostromállapot hirdettek ki: városokban, megyékben, tartományokban,

HIVATALOS RÉSZ.

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Legfelsőbb elhatározás.

Ő császári és apostoli királyi Felsége folyó évi április 6-án Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával:

Takács Ernő m. kir. VI. számú csendőrkerületbeli csendőr cz. őrsvezetőnek, egy fegyveres ellenszegülő veszélyes gonosztevő ártalmatlanná tételénél tanusított vitéz és bátor magatartásáért a 2. osztályú vitézségi ezüst érmét legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.

Várakozási illetékkal szabadságoltatott:

Ólajos József, m. kir. II. számú csendőrkerületbeli főhadnagy a megejtett felülvizsgálat eredménye alapján, mint jelenleg szolgálatképtelen 1908. évi május hó 1-től számítható egy évre.

Választott lakhelye: Temesvár.

Nyugállományba helyeztetett:

1908. évi május hó 1-ével:

Ráth Ernő, m. kir. I. számú csendőrkerületbeli II. osztályú százados, a megejtett felülvizsgálat alapján, mint rokkant, mindennemű népfelkelési szolgálatra is alkalmatlan.

Választott lakhelye: Ungvár.

Áthelyeztetett:

1908. évi május hó 1-ével:

Baller Miksa járásörmester, a IV. számú csendőrkerulettől az V. számú csendőrkerülethez.

Okiratilag megdicsértettek:

A m. kir. II. sz. csendőrkerületi parancsnokság által:

Pulz Gottfried törzsörmester és

Fehér Nándor cz. őrmester, mint segédtiszi segéd-munkás éveken át tanusított odaadó, buzgó, kötelességtudó, pontos és eredményes szolgálataikért.

Scherer Ede és

Kelenen Ferenc járásörmesterek,

Varga Gusztáv és

Győri István őrmesterek.

Küni József, **Zsinka István**, **Kámán Antal**, **Kulcsár Márton**, **Móritz Ferenc**, **Nagy Illés**, **Mayer Lukács**, **Hornálh István L.**, **Rab Zsigmond**, **Boros István**, **Mészáros Károly**, **Gyukás Ferenc**, **Lukács Ferenc** és **Filmmann Lajos** cz. őrmesterek,

Hornálh István III., **Lakatos István** és **Krausz Lajos** őrsvezetők, mint járás- és őrs-, illetve mint őrsparancsnokok őrsüknek kifogástalan rendben tartásáért, alárendeltjeiknek helyes befolyásolásáért és vezetéséért, valamint a közbiztonsági szolgálat terén buzamosabb időn át kifejtett ügybuzgó, hasznos és eredményes tevékenységükért.

Csanádi György őrsvezető,
Szabados Ignác csendőr cz. őrsvezető,

Oláh Gábor cz. őrmester,

Posztós György, **Kovács István III.**, **Guseilla Miklós** és **Thierjung Ferenc** csendőr cz. őrsvezetők,

Kurucz Sándor és **Dimitru György** csendőrök a közbiztonsági szolgálat terén buzamosabb időn át tanusított ügybuzgalmukért és eredményes működésükért.

Matuzska Antal cz. őrmester, szárnyirodai segéd-munkái minőségben buzamosabb időn át tanusított szorgalma, ügybuzgósága és minden irányu megbízatásában kifejtett fáradhatlan tevékenységeért.

Isvánffy Péter cz. őrmester a Nagylak községben buzamosabb időn át garázdálkodott betörő banda tagjainak, és

Galambos Márton cz. őrmester, a Kurncezi Julia és Gyapjus Mihály sérelmére elkövetett szándékos emberölés kísérlete tettesének nagy leleményességgel és körültekintő eljárással párosult nyomozás során eszközölt kiderítéseért és a tetteseknek az igazságszolgáltatás kezébe történt átadásáért.

Varga Antal csendőr cz. őrsvezető, a közbiztonsági szolgálat terén buzamosabb időn át kifejtett ügybuzgó, körültekintő, odaadó és igen eredményes működéséért:

A m. kir. V. sz. csendőrkerületi parancsnokság által.

Bojquir Izidor őrsvezető, az 1908. évi február 2-án Nyitramegye Jablonicz községben kiütött tüzvész alkalomával, az élet és vagyonmentés körül tanusított bátor és buzgó szolgálati működéséért.

Csepi Kálmán cz. őrsvezető, mert egy a múlt év december 18-án az őrsparancsnoka által a Duna-ágból dermedt állapotban kimentett egyént, ügyes és szakértelemmel párosult élesztési kísérletekkel ismét életre keltett.

Nyilvánosan megdicsértettek:

A m. kir. II. sz. csendőrkerületi parancsnokság által:

Kerek Simon, **Szakács József**, **Görög János**, **Argyellán György**, **Németh Sándor** és **Burghardt Jakab** csend. cz. őrsvezetők, **Németh László** csendőr, **Luttmann György** cz. őrmester, **Rétyi György** és **Bubes Petkó** őrsvezetők, **Buric Péter**, **Geijer József** és **Móru Mátyás** cz. őrsvezetők, **Patáki Gábor** csend. cz. őrsv. és **Hatos András** csendőr, **Kovács József** cz. őrmester, **Főri Ferenc**, **Tóth Ferenc** és **Pál Antal** őrsvezetők, **Pósa János**, **Gerjich Pál** és **Székely Dénes** csend. cz. őrsv., **Balázs Abrabám**, **Nyiri Imre** és **Simon Péter** csendőrök, **Joszl János** cz. őrsv., **Tamás József** és **Gärtner Mihály** csend. cz. őrsvezetők, **Török Imre**, **Virág Söfön**, **Herman János** és **Bükkös Pál** őrsvezetők, **Bikit János**, **Kriváncs József** és **Prunner Zsigmond** cz. őrsvezetők, **Pálbát György** csend. cz. őrsv., **Oláh István**, **Kóka Gyárfás** és **Fodor Gyula** csendőrök a közbiztonsági szolgálat terén buzamosabb időn át kifejtett ügybuzgó és eredményes működésükért.

Pál Sándor őrsvezető úgy a közbiztonsági szolgálat terén, mint szárnyirodai segédmunkái minőségben buzamosabb időn át kifejtett ügybuzgó és eredményes működéséért.

Funár Vazul és **Bakos András** járásörmesterek,

Gyurik Lajos cz. őrmester és

Baráth István őrsvezető, a létszám kiegészítése körül jelentkezők gyűjtése által tanusított eredményes tevékenységükért.

Kényelmes

havi részletfizetésre

Képes hangszer-árjegyzék ingyen és bérmentve.

hegedűk, gramofonok, fuvolák, czimbalmok

Önműködő, forgatható hangszerek. a legkülönösebb, legmodernebb gyártmányok. Dús választék!

ELEK és TÁRSA BUDAPEST, Károly-kört 10. sz.

Előléptettek:

a letett altiszti vizsga után

1908 május 15-iki ranggal:

a következő altiszti tanoncok:

a m. kir. V. sz. csendőrkerület állományában:

Horváth István III., Illing Béla, Cseke István, Pisovics József, Hrebics Vilmos, Kelemen János, Vitéz Miklós, Ujjál József, Gábor István, Csuka Miklós, Bellobrád István, Karácsony Károly, Záhorszky István, Bicsánszky Tamás, Szabó Géza, Lsák Mór, Tóth József II., Kocsis János, Répás József, Jancsó András, Szkurka János, Schmied Pál, Matinka Barnabás, Szabó István, Papp Mihály, Csunderlik József, Holubánszky Mihály, Görös László és Jeszenszky József; továbbá

a m. kir. VIII. sz. csendőrkerület állományában:

Góz István, Soós Mátyás, Jakab Pál, Váradi József, Daczó János, Vészáros Gyula, Pleskó Pál, Lupán János, Széman Pál, Kárándi Gyula, Detsán János, Zajdon Vilmos, Béndek András, Horváth István II., Gulyás József, Kisasszondi Lajos, Balk Gábor, Kerekes István, Marosi Mihály, Roszoly József, Papp Illés, Tamás József. Cselnek József, Kocsis Imre, Száva Sándor, Németh János, Stibli Márton, Petrovics János, Varga István, Bartha Mózes, Normák János, Tóth Bertalan, Gicz Elek, Kosztin József, Kudor András, Vagyikán Ambrus, Mátrai Mihály, Pálfalvi Péter, Szűcs Mihály, Kiss Pál III., Fatinczó János, K. Nagy Sándor, Lerch János, Gőnczi Lajos, Mátyás Albert, Gombos István, Fekete István, Szulor Kálmán, Hagymási Imre, Kovács Lajos, Piszle Tivadar és Keresztesi József cz. őrsvezetők.

Az öt évi tényleges csendőrségi szolgálat betöltése után:

a m. kir. I. számú csendőrkerület állományában:

Varga Sándor, Losonczy Sámuel, Murányi Sándor, Felei Mihály, Kercsó Sándor, Sütő Károly, Balázs Marton és Vajda József; végül

a m. kir. VIII. számú csendőrkerület állományában:

Takács Pál, Kerekes István és Kelemen Lajos csendőrök, csendőr cz. őrsvezetők.

Törzsrörmesteri vizsgát tettek:

a m. kir. I. sz. csendőrkerület állományában:

Németh Fúbián, Tabár Antal cz. őrmesterek, Soós János, Karácson József őrsvezetők, Radics Sándor cz. őrsvezető »jeles« és Dudás Ferencz őrsvezető »jó« eredménynyel.

a m. kir. VIII. sz. csendőrkerület állományában:

Galambosi Péter, Kövesdi Mihály, Dömötör Gyula cz. őrsvezetők »jeles«; Gece Imre őrsvezető és Mándics Imre cz. őrsvezető; továbbá Beke Sándor, Durucz János, Cs. Szabó Ferencz és Kiss Sándor őrsvezetők »jó«; Mőza György és Fúbián József cz. őrsvezetők pedig »kielégítő« eredménynyel.

Katonai szolgálati jel.

A tiezti III. osztályu katonai szolgálati jellel elláttattak:

verebélyi Marsó György őrnagy és Báró Gyula II. törzstiszti teendőkkal megbízott százados.

A legénységi I. osztályu katonai szolgálati jellel elláttattak:

a m. kir. I. számú csendőrkerület állományában:

Kari Károly járásörmester, 1908 jan. 22-ével.

A m. kir. II. sz. csendőrkerület állományában:

Scheip Károly járásörmester, 1908 apr. 6-ával.

A m. kir. III. sz. csendőrkerület állományában:

Rácz István járásörmester, 1908 jan. 25-ével, Németh István őrmester, 1908 jan. 16-ával és Pásztor Mihály őrmester 1908 jan. 14-ével.

A m. kir. VIII. számú csendőrkerület állományában:

Szincz Ferencz járásörmester 1908 február 6-ával; és Domahidi András járásörmester 1907 november hó 19-ével.

A legénységi II. osztályu katonai szolgálati jellel elláttattak:

A m. kir. I. számú csendőrkerület állományában:

Kovács Sámuel őrsvezető, Zeidner Keresztély és Parlin Mihály cz. őrsvezetők 1908 apr. 16-ával; Moldován Imre cz. őrmester 1907 apr. 13-ával; Farkas János cz. őrmester 1907 aug. 6-ával; Vincze István cz. őrmester 1907 okt. 9-ével; Varga József cz. őrmester 1908 márcz. 3-ával; Kis Ferencz őrsvezető 1907 okt. 9-ével; Incze István őrsvezető 1908 jan. 17-ével; Csikó József őrsvezető, Szimó János II. csendőr cz. őrsvezető 1908 apr. 15-ével; Szabó Antal cz. őrmester 1908 márcz. 25-ével.

A m. kir. II. számú csendőrkerület állományában:

Tar István csendőr cz. őrsv. 1908 jan. 8-ával; Biró Ferencz cz. őrmester 1908 márcz. 1-ével; D. Nagy József cz. őrmester 1908 febr. 1-óval; Gyukics Ferencz cz. őrmester 1908 febr. 10-ével; Horváth György cz. őrmester 1908 febr. 18-ával; Kelemen Mihály cz. őrmester 1908 márcz. 3-ával; Majer Pál cz. őrmest. 1908 márcz. 11-ével; Réti János cz. őrmester 1908 apr. 22-ével és Sári János őrsv. 1908 márcz. 26-ával.

A m. kir. III. sz. csendőrkerület állományában:

Vital Gyula törzsrörmester 1908 jan. 30-ával; Frotyó János őrmester 1908 jan. 18-ával; Farkas István cz. őrmester 1908 apr. 15-ével; Suhaj József csendőr cz. őrsv. 1908 jan. 21-ével; Somogyi Sándor csendőr cz. őrsv. 1908 febr. 26-ával; Somogyi Géza cz. őrmester 1908 márcz. 26-ával; Varga György cz. őrmester 1908 márcz. 26-ával; Kiss Kálmán cz. őrsvezető 1908 febr. 12-ével; Kovács Boldizsár csendőr cz. őrsv. 1908 márcz. 11-ével; Nagy Ambrus cz. őrmester 1908 jan. 18-ával; Hanesz Gergely csendőr cz. őrsvezető 1908 jan. 2-ával; Farkas Gyula csendőr cz. őrsv. 1908 jan. 1-ével; Barkóczi János csendőr cz. őrsv. 1908 febr. 1-ével; Oláh Péter őrsvezető 1908 márcz. 30-ával; Laczkó József őrsv. 1908 márcz. 23-ával; Buda Bálint csend. cz. őrsv. 1908 márcz. 8-ával; Frind Albert csendőr cz. őrsvezető 1908 márcz. 25-ével.

A m. kir. IV. sz. csendőrkerület állományában:

Ferenczi Gyula csendőr cz. őrsvezető 1908 április 18-ával.

A m. kir. V. sz. csendőrkerület állományában:

Bujáki János csendőr cz. őrsvezető 1908 január hó 29-ével.

Járőrvezetői jelvénynyel elláttattak:

A m. kir. II. sz. csendőrkerület állományában:

Kiss Gábor, Bimbó József, Szirony Mihály, Biberika István, Gyurka János, Papp Gyula, Atyánszki Mihály, Varga Sándor, Mater László, Baranyai László, Hauser Rezső, Vészáros János, Magyar János, Szép Lajos, Benkő János, Binszki István, Kiss Mihály, Kiss László, Tompai Ferencz, Kővári Sándor, Vincze Lajos, Király Gábor, Knerly József, Dietz János, Vitalis Albert, Mike Ferencz, Szántó János, Medve József, Somogyi Antal,

Antal József, Papp Péter, Sándor István, Papp András, Vágási Dénes, Jánka Mihály csendőrök.

A m. kir. IV. sz. csendőrkerület állományában:

Kúcs János, Rab János és Bárdos István csendőrök.

A m. kir. VI. sz. csendőrkerület állományában:

Lukács Ferencz, Horváth József, Mészáros András, Berényi György L. Major János, Kardos István L., Virág Ferencz, Pukker Gyula, Hiri József, Gedeon Emil, Erdélyszky István, Szabó Béla, Horváth Miklós, Garábi János, Parkas Vendel, Berlu János, Takács Ernő, Szeles Miklós, Kardos Sándor, Henger István, Fitos Mihály, Szutnyák János, Baranyai János L., Németh József, Hettlinger József, Kántor István I. és Semodics György csendőrök.

A m. kir. VIII. számú csendőrkerület állományában:

Kovács Sándor, Pilyi Imre, Gál Ferencz, Katona Mihály, Krizsán Sándor, Kocsor László, Kovács Mihály és Szabó István csendőrök.

Névváltoztatás.

A m. kir. VI. sz. csendőrkerület állományában:

Trautmann István csendőr családi nevét, a m. kir. belügyminister urnak 1908. évi márczius 20-án kelt 9266/VI-a számú engedélye alapján *Tihanyi*-ra változtatta.

A m. kir. VIII. számú csendőrkerület állományában:

Pancsics Mihály csendőr, családi nevét, a m. kir. belügyminister urnak 1908. évi márczius hó 14-én kelt 11375/VI-a számú engedélye alapján *Petőfi*-re változtatta.

Datesián János csendőr, családi nevét, a m. kir. belügyminister urnak 1908. évi márczius hó 20-án kelt 12629/VI-a számú engedélye alapján *Debreczeni*-re változtatta.

Gruber Dávid őrsvezető, családi nevét a m. kir. belügyminister urnak 1908. évi márczius hó 26-án kelt 21051/VI-a számú engedélye alapján *Gulyás*-ra változtatta.

*Kramer Mór*icz próbacsendő, családi nevét a m. kir. belügyminister urnak 1908. évi márczius hó 26-án 13490/VI-a. sz. alatt kelt engedélye alapján *Kálár*-ra változtatta.

Házasságra léptek:

A m. kir. I. számú csendőrkerület állományában:

Gazdagán László őrsvezető, *Kovács Erzsébet*tel, 1907 nov. 5-én, Magyarláposon.

Barabás Károly őrsvezető, *Dénes Annával*, 1908 apr. 20-án, Gyulán.

A m. kir. III. számú csendőrkerület állományában: *Nagy Ernő* törzsőrmester, *Palásti Ilonával*, 1908 márcz. 31-én, Budapesten.

A m. kir. IV. sz. csendőrkerület állományában:

Hegedűs József cz. őrmester, *Székelly Teréziával*, 1908 márcz. 24-én, Fábánbázán.

Kiss Áron cz. őrsvezető, *Iklódy Katalinnal*, 1908 apr. 1-én, Nagybecsköny.

Krajcsák Ferencz címz. őrmester, *Görcsös Mária Juliannával*, 1908. évi márcz. 3-án, Tornán.

A m. kir. V. számú csendőrkerület állományában:

Czajdrik Mihály cz. őrmester, *Institoris Máriával*, 1908 apr. 9-én, Zólyomlipesén.

A m. kir. VIII. sz. csendőrkerület állományában:

Cseh József cz. őrsvezető, *Gál Mariával*, 1908 márcz. 29-én, Nagykárolyban.

PÁLYÁZATOK.

Több miniszteri irodasegédtszti állás a m. kir. pénzügy-miniszteriumnál, illetőleg áthelyezés esetén több pénzügyi irodatiszti állás a m. kir. pénzügyminiszternek alárendelt hatóságok valamelyikénél. Fizetés pótlékkal 1400 korona. Lakpénz Budapesten 600 korona, máshol állomáshely szerint megállapítva. Magyar nyelv szóban és írásban. Négy középiskolai osztály. 1908. május 31-ig a felettes hatóságnál benyújtott kérvények 1908. évi június hó 10-ig a m. kir. pénzügyminiszteriumhoz. A kérvényben a pályázóknak nyilatkozni kell aziránt, vajjon csak miniszteri irodasegédtszti. vagy pedig pénzügyi irodatiszti állásra is pályáznak-e.

Egy fogházőrmesteri állás a szekszárdi kir. törvényezéki fogháznál. Fizetés pótlékkal 900 korona. Lakpénz pótlékkal 180 korona. Napidij 3 korona. Természetbeni ruházat. Magyar nyelv szóban és írásban. Kérvények a szekszárdi kir. ügyészséghez 1908. május hó 28-ig.

Egy irnoki állás a nagyrőcei kir. járásbírósnágnál. Törvényszerű illeték. Magyar nyelv szóban és írásban. Négy középiskolai osztály. Telekkönyvi vizsga. Kérvények a nagyrőcei kir. törvényszék elnökéhez 1908 május 23-ig.

Egy hivatalozolgai állás a mezőkövesdi kir. járásbírósnágnál. Fizetés pótlékkal 600 korona. Lakpénz pótlékkal 160 korona. Természetbeni ruházat. Magyar nyelv szóban és írásban. Kérvények a miskolci kir. törvényszék elnökéhez 1908. évi június 2-ig.

Egy segédnegyedmesteri állás Pécs városánál. Fizetés 800 k. Lakpénz 200 korona. Négy középiskolai osztály. Magyar nyelv szóban és írásban. Kérvények a főispánhoz czimezve, Pécs város polgármesteréhez 1908. évi május 20-ig.

Egy hivatalozolgai állás a m. kir. földmivelésügyi miniszteriumnál. Fizetés pótlékkal 700 korona. Lakpénz pótlékkal 300 korona. Ruhailletmény 100 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Hat havi próbaszolgalat. Kérvények a m. kir. földmivelésügyi miniszteriumhoz 1908. évi május hó 31-ig.

Egy szolgai állás a budapesti kir. magyar tudomány-egyetem I. számú belgyógyászati klinikáján. Fizetés pótlékkal 700 korona. Ötévenkénti 100 K korpótlék. Természetbeni lakás. Ruhailletmény 100 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Kérvények a Rector Magnificushoz czimezve, az egyetem rectori hivatalához 1908. évi május hó 29-ig.

Egy szolgai állás a budapesti kir. magyar tudományegyetemenél. Fizetés pótlékkal 700 korona. Lakpénz pótlékkal 300 korona. Ruhailletmény 100 korona. Természetbeni ruházat. Magyar nyelv szóban és írásban. Számolás elemei. A Rector Magnificushoz czimzett kérvények az egyetem rectori hivatalához 1908 május 19-ig.

Egy egészségügyi szolgai állás Pozsony sz. kir. város törvényhatóságánál. Fizetés 800 korona és 50 korona öföldéves pótlék. Lakpénz 210 korona. Természetbeni ruházat. Magyar nyelv szóban és írásban. Német és tót nyelvismeret. Egy évi próbaszolgalat. Kérvények Pozsony sz. kir. város polgármesteri hivatalához 1908. évi május hó 20-ig. A nyugdíjazás esetében követhető eljárásra a honvédségi Rendeleti Közlöny (Szabályrendeletek) 1907. évi 14. számában 3833/eln. szám alatt közzétett körrendelet irányadó.

Egy irnoki állás a gyulai kir. törvényszéknél. Fizetés pótlékkal 1400 korona. Lakpénz pótlékkal 420 korona. 6 korona napidij. Magyar nyelv szóban és írásban. Három havi próbaszolgalat. Négy középiskolai osztály. Telekkönyvi vizsga. Kérvények a gyulai kir. törvényszék elnökéhez 1908. évi május hó 23-ig.

Egy hivatalozolgai állás a magyar kir. földmivelésügyi miniszteriumnál. Fizetés pótlékkal 600 korona. Lakpénz pótlékkal 300 korona. Ruhailletmény 100 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Hat havi próbaszolgalat. Kérvények a m. kir. földmivelésügyi miniszteriumhoz 1908 május 31-ig.